

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра конституційного права та теоретико-правових дисциплін

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для виконання аудиторної та самостійної роботи

з дисципліни

«СТРАХОВЕ ПРАВО»

здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності 081 «Право»

Біла Церква
2024

УДК: 347.764(094.2)

Затверджено

Науково-методичною комісією Білоцерківського НАУ

Протокол № 4 від «17» грудня 2024 р.

Укладач: Тимощук О.Г., канд. юрид. наук, доцент кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін

Тимощук О.Г. Методичні вказівки для виконання аудиторної та самостійної роботи з дисципліни «Страхове право» здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» / уклад. О.Г. Тимощук. Біла Церква: БНАУ, 2024. 48 с.

Публікація містить рекомендації здобувачам вищої освіти для підготовки до практичних занять з дисципліни «Страхове право», структуру та зміст навчальної дисципліни, теоретичні та письмові практичні завдання для підготовки, питання для обговорення, завдання для самостійної роботи, тестові завдання для самоконтролю та рекомендовану літературу.

Видання спрямоване на розвиток компетентностей щодо розуміння страхового права в Україні, а також формування у здобувачів вищої освіти здатності до аналізу та практичного застосування нормативно-правових актів європейського законодавства.

Рецензент:

Обіюх Н.М., канд. юрид. наук, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Білоцерківського НАУ

Методичні вказівки розглянуто на засіданні кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін, протокол №4 від 20.11.2024р.

Схвалено методичною радою соціально-гуманітарного факультету, протокол №3 від 6 грудня 2024р.

ЗМІСТ

№ п/п	Назва	Стор.
1.	Передмова	4
2.	Контент змістових модулів	6
3.	Тематичний план навчальної дисципліни	7
4.	Тематика практичних занять	8
5.	Тестові завдання для самоконтролю	36
6.	Орієнтовний перелік питань до заліку	39
7.	Критерії оцінювання результатів навчання здобувача	42
8.	Словник термінів англійською мовою з перекладом з навчальної дисципліни “Страхове право”	46
9.	Рекомендовані джерела інформації	48

ПЕРЕДМОВА

Сучасний правовий розвиток України в контексті євроінтеграційних процесів вимагає якісної підготовки юристів, які здатні працювати в умовах динамічних змін законодавства та інтеграції національних правових норм до стандартів Європейського Союзу. Дисципліна "Страхове право" займає особливе місце у системі юридичної освіти, оскільки страхування є невід'ємною частиною економіки будь-якої правової держави, сприяючи захисту інтересів фізичних та юридичних осіб.

Мета вивчення цієї дисципліни полягає у формуванні у студентів системного розуміння правових засад страхової діяльності, її регулювання та контролю, а також практичних навичок застосування законодавства у цій сфері. Особливий акцент робиться на вивченні європейських стандартів регулювання страхових послуг, принципів прозорості, добросовісної конкуренції, захисту прав споживачів і страховиків, що є обов'язковою складовою процесу гармонізації українського законодавства із правом ЄС. Навчальна дисципліна знайомить майбутніх юристів з ключовими аспектами страхової діяльності, такими як: правовий статус страховиків та страхувальників; основні види страхування; договір страхування, його структура та особливості; державний нагляд і регулювання у сфері страхування; вирішення страхових спорів.

Успішне опанування курсу "Страхове право в Україні" дає студентам глибокі теоретичні знання, необхідні для розуміння правових аспектів страхової діяльності; практичні інструменти для аналізу та укладення страхових договорів; компетенції для ефективної роботи з міжнародними страховими стандартами, що сприяє конкурентоспроможності українських юристів на європейському ринку праці. Вивчення страхової справи є необхідністю для формування правової культури у сфері фінансових послуг та забезпечення довіри до страхових інституцій. Підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних інтегрувати інноваційні підходи у цю сферу, є важливим кроком до побудови стабільного і захищеного суспільства.

За результатами вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набувають: **1) загальні компетентності:**

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань / видів економічної діяльності).

ЗК 9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

2) спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК 15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Згідно з освітньо-професійною програмою очікуваними результатами вивчення дисципліни є наступні **програмні результати навчання:**

РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни «Страхове право» полягають у тому, що дана навчальна дисципліна викладається після засвоєння студентами таких навчальних дисциплін, як «Господарське право», «Цивільне право».

Навчальний план передбачає вивчення дисципліни «Страхове право» у наступних формах: лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальна робота. На лекційні заняття виноситься 1/3 матеріалу, який пропонується до вивчення.

Лекційні заняття системно охоплюють весь курс, допомагають здобувачам вищої освіти усвідомити та засвоїти основні положення страхового права в Україні з урахуванням європейського досвіду.

Практичні (семінарські) заняття проводяться як згідно з питаннями, які розглядалися під час лекційних занять, так і за питаннями, які пропонувалися здобувачам вищої освіти для самостійного вивчення. Проведення практичних (семінарських) занять має за мету сформувати у здобувачів компетентності щодо критичного мислення та аналізу правових норм, які регулюють відносини у сфері страхування, зокрема оцінки правильності застосування законодавства, розв'язання страхових спорів, тлумачення положень страхових договорів та розробки юридично обґрунтованих рішень у сфері страхового права.

КОНТЕНТ ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ

Змістовий модуль I. Теоретичні та правові засади страхового права

- 1.1. Страхове право України: поняття, завдання і принципи.
- 1.2. Страхові правовідносини. Суб'єкти та об'єкти страхування
- 1.3. Поняття та економічна суть страхових ризиків. Страховий випадок
- 1.4. Державне регулювання страхової діяльності. Ліцензування страхової діяльності.
- 1.5. Страхові організації. Порядок створення, реорганізації і ліквідації страховика.
- 1.6. Договір страхування. Правова відповідальність сторін за порушення норм страхового законодавства.

Змістовий модуль II. Класифікація страхування та характеристика основних видів страхування. Досвід країн ЄС.

- 2.1. Сутність, функції та призначення перестрахування і співстрахування.
- 2.2. Нормативно-правове регулювання добровільного та обов'язкового страхування в Україні та країнах ЄС: порівняльна характеристика.
- 2.3. Характеристика класів страхування.
- 2.4. Порівняльний аналіз страхування в Україні та країнах ЄС.
- 2.5. Особливості різних видів страхування в умовах війни в Україні.

«Страхове право»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекції	практичні	індивідуальна робота	самостійна робота
1	2	3	4	6	7
Змістовий модуль I.					
Тема 1.1.	8	2	2		4
Тема 1.2	8	2	2		4
Тема 1.3	8	2	2	2	2
Тема 1.4	8	2	2	2	2
Тема 1.5	8	2	2	2	2
Тема 1.6	8	2	2	2	2
Всього за модулем 1	48	12	12	8	16
Змістовий модуль II.					
Тема 2.1.	8	2	2	2	2
Тема 2.2	8	2	2	2	2
Тема 2.3	8	2	2	2	2
Тема 2.4	8	2	2		4
Тема 2.5	10	2	2		6
Всього за модулем 2	42	10	10	6	16
Усього годин	90	22	22	14	32

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні та правові засади страхового права

Практичне заняття 1.

Страхове право України: поняття, завдання і принципи.

План заняття:

1. Поняття страхового права.
2. Визначення страхового права як галузі права.
3. Місце страхового права в системі права.
4. Основні джерела страхового права в Україні (Цивільний кодекс України, Закон України "Про страхування", міжнародні договори).
5. Ознаки та функції страхування.
6. Завдання та принципи страхового права.

Питання для обговорення:

1. Як відрізняються підходи до визначення страхування у різних нормативних актах України?
2. Як принцип добровільності співвідноситься з обов'язковими видами страхування?
3. Як ви розумієте поняття страхового права? Чим воно відрізняється від інших галузей права?
4. Чому страхування відіграє важливу роль у захисті майнових інтересів громадян?
5. Як ви вважаєте, які ризики можуть бути найважливішими для страхування в сучасній Україні?
6. Як впливають міжнародні норми на страхове право України?

Письмові завдання

1. Порівняння визначень страхування: На основі тексту порівняйте визначення страхування, подані в Законі України "Про страхування", Господарському кодексі та узагальненому визначенні. Яке з них, на вашу думку, найповніше? Чому?
2. Аналіз принципів страхування: Розпишіть кожен принцип страхування (доступність, ризиковість, добровільність, зручність) із прикладами його застосування на практиці.

3. Визначення функцій страхового права: Сформулюйте короткі тези про кожен функцію страхового права (регулятивну, охоронну, попереджувально-виховну, стимулюючу), використовуючи приклади для ілюстрації їх впливу.
4. Історичний розвиток страхування: Напишіть коротке есе на тему "Як історичні аспекти вплинули на сучасне розуміння страхування?" з аналізом впливу на економіку та політику.

Завдання для самостійної роботи

1. Як комплексний метод страхового права впливає на ефективність регулювання страхових відносин?
2. Чи достатньо сучасного законодавчого регулювання для забезпечення прозорості та ефективності страхової діяльності в Україні?
3. Як міжнародні норми та стандарти впливають на українське страхове право?

Теми рефератів та доповідей:

1. Роль страхування у забезпеченні економічної стабільності суспільства.
2. Чи потребує Україна виокремлення страхового права як самостійної галузі права?
3. Принцип добровільності страхування: переваги, обмеження та виклики.
4. Страховий фонд як інструмент відшкодування збитків: переваги та недоліки.
5. Історія страхування: як суспільні потреби формували цю сферу діяльності.
6. Стимулююча функція страхового права: інструмент розвитку чи механізм обмеження?

Література до теми:

1. Гринчишин Я.М., Прокопюк А.В. Стан та перспективи розвитку страхового ринку України. Молодий вчений. 2017. №3 (43). С. 622–626.

2. Дем'янчук М.А., Гуржий К.С. Трансформація страхового ринку в умовах розвитку цифрових технологій. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 25. С. 272–278.
3. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування: навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 319 с.
4. Залетов О. Стан та перспективи удосконалення регулювання ринку перестрахування. Страхова справа. 2019. № 1. С. 16–19.

Практичне заняття 2.

Страхові правовідносини. Суб'єкти та об'єкти страхування

План заняття:

1. Суб'єкти страхових правовідносин, і які їх основні функції у процесі страхування.
2. Права та обов'язки страховика і страхувальника у страхових правовідносинах.
3. Майнові і немайнові об'єкти, а також ризики, які можуть бути застраховані.
4. Вимоги, що висуваються до договору страхування для регулювання правовідносин між суб'єктами.?
5. Структура страхового договору та його ключових положень.

Питання для обговорення:

1. Які основні ознаки та специфічні риси відрізняють страхові правовідносини від інших правовідносин?
2. Як функції страхових правовідносин сприяють розвитку економіки та захисту прав громадян?
3. Чому страховий інтерес є ключовим елементом у визначенні об'єктів страхування?
4. Які види об'єктів страхування найкраще відповідають сучасним потребам суспільства?
5. Як співвідносяться права та обов'язки суб'єктів страхування у правовідносинах?
6. Які виклики можуть виникати між страховиками та страхувальниками під час укладання договорів?

7. Яким чином держава може регулювати відносини між суб'єктами страхування для забезпечення справедливості та прозорості?

Письмові завдання

1. Напишіть коротке есе, в якому поясніть специфічні риси страхових правовідносин та визначте їх ключові ознаки. Доповніть ваші аргументи прикладами із законодавства або практики.
2. Визначте, які функції страхових правовідносин є найважливішими у сучасних умовах. Наведіть приклади ситуацій, де ці функції проявляються найбільш яскраво.
3. Визначте, які об'єкти страхування найчастіше зустрічаються у практиці страхових компаній в Україні. Проаналізуйте, як законодавство захищає страховий інтерес цих об'єктів.
4. Порівняйте права, обов'язки та відповідальність страхувальників і страховиків у страхових правовідносинах. Створіть таблицю для зручності аналізу.
5. Оформіть приклад страхового договору, де будуть чітко зазначені об'єкти та суб'єкти страхування, а також відображено страховий інтерес.

Завдання для самостійної роботи

1. У чому полягає правова природа страхових правовідносин?
2. Які особливості страхових правовідносин дозволяють віднести їх до міжгалузевих?
3. Як функції страхового права реалізуються через конкретні норми законодавства?
4. Що таке страховий інтерес, і як він впливає на вибір об'єктів страхування?
5. Чим відрізняється страховий інтерес у майновому та особистому страхуванні?
6. Які проблеми можуть виникати при визначенні об'єктів страхування?
7. Як права та обов'язки суб'єктів страхування закріплені в українському законодавстві?
8. Які види суб'єктів страхування можна виділити, і які їхні головні функції?
9. Як міжнародні стандарти впливають на діяльність страховиків в Україні?

10. Чому страховик має дотримуватись принципу ризиковості у своїй діяльності?

Теми рефератів та доповідей:

1. Особливості страхових правовідносин: правове регулювання та суспільне значення.
2. Страховий інтерес: основа для визначення об'єктів страхування.
3. Суб'єкти страхування: роль і відповідальність у формуванні ефективних страхових правовідносин.
4. Об'єкти страхування у законодавстві України: проблеми визначення та практичного застосування.
5. Роль страхових функцій у забезпеченні економічної та соціальної стабільності.
6. Взаємодія страховиків і страхувальників: права, обов'язки та механізми їх захисту.
7. Сучасні виклики у сфері страхових правовідносин: перспектива вдосконалення законодавства.

Література до теми:

1. Про страхування. Закон України. Відомості Верховної Ради України, 2023, №№ 12-13, ст.28
2. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування: навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 319 с
3. Базилевич В.Д. Страхування: підручн. К.: Знання, 2018. 1019 с
4. Богріновцева Л.М. Перспективи розвитку співпраці банків та страхових компаній на фінансовому ринку України. Стратегія розвитку України: фінансово-економічний та гуманітарний аспекти: матеріали ІХ Міжнар. наук.- практ. конф. К.: «Інформаційно-аналітичне агентство», 2022. С.35-41.
5. Кнейслер О., Спасів Н., Король С. Новелізаційні тенденції розвитку страхових компаній в Україні. Світ фінансів. 2021. № 2. С. 106–117.
6. Уралова Ю. П. Господарсько-правове регулювання посередницької діяльності у сфері страхування. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. 164 с.

Практичне заняття 3.

Поняття та економічна суть страхових ризиків. Страховий випадок

План заняття:

1. Визначення понять "страховий ризик" та "страховий випадок".
2. Економічна суть страхових ризиків: характеристики та роль у страхуванні.
3. Класифікація страхових ризиків: критерії та приклади.
4. Визначення страхового випадку: юридичний аспект та ознаки.
5. Взаємозв'язок страхових ризиків та страхового випадку.

Питання для обговорення:

1. Як ви розумієте поняття страхового ризику? Які його головні ознаки?
2. У чому полягає економічна суть страхових ризиків? Чому вони є основою страхової діяльності?
3. Чим відрізняється страховий ризик від страхового випадку?
4. Які фактори впливають на ймовірність настання страхового випадку?
5. Як класифікуються страхові ризики? Чому важливо мати чітку класифікацію?
6. Які правові та фінансові наслідки має визначення події як страхового випадку?
7. Чи можна повністю уникнути страхових ризиків? Які методи мінімізації ризиків існують?

Письмові завдання

1. Складіть порівняльну таблицю, яка розкриває основні відмінності між страховим ризиком і страховим випадком.
2. Опишіть економічну суть страхового ризику, наводячи приклади його впливу на страхову діяльність.
3. Проаналізуйте приклад з практики, коли подія не була визнана страховим випадком. Вкажіть причини.
4. Розробіть класифікацію страхових ризиків для конкретної галузі (наприклад, страхування майна, здоров'я тощо).
5. Сформулюйте перелік умов, за яких ризик може бути прийнятий страховиком.
6. Напишіть короткий аналіз факторів, що впливають на визначення страхового випадку.
7. Оформіть приклад договору страхування, зазначивши умови настання страхового випадку.

Завдання для самостійної роботи

1. Вивчіть законодавчі акти України, які регулюють поняття "страховий ризик" та "страховий випадок".
2. Підготуйте перелік ризиків, які найчастіше страхуються в Україні, і проаналізуйте причини їх популярності.
3. Дослідіть, як класифікуються страхові ризики у світовій практиці.
4. Проаналізуйте випадки відмови у виплаті страхового відшкодування через невизнання події страховим випадком.
5. Підготуйте приклад страхового полісу із зазначенням умов щодо страхового випадку.
6. Дослідіть вплив страхового ризику на розмір страхової премії у різних видах страхування.
7. Підготуйте статистику страхових випадків у вашому регіоні або в конкретній сфері страхування (наприклад, автострахування).

Теми рефератів та доповідей:

1. Поняття страхових ризиків у страхуванні: законодавчий та економічний аспекти.
2. Економічна суть страхових ризиків: аналіз впливу на ринок страхування.
3. Страховий випадок: юридичне визначення та ознаки
4. Класифікація страхових ризиків: практичне значення для страховиків.
5. Вплив страхового ризику на укладення договору страхування.
6. Методи оцінки страхових ризиків: від традиційних до сучасних підходів.
7. Страховий випадок: аналіз прикладів із судової практики.

Література до теми:

1. Про страхування. Закон України. Відомості Верховної Ради України, 2023, №№ 12-13, ст.28
2. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навч. посіб. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307с.
3. Клапків Ю. М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 568 с.

Практичне заняття 4.

Державне регулювання страхової діяльності. Ліцензування страхової діяльності.

План заняття:

1. Зміни в державному регулюванні страхової діяльності були введені в Закон України "Про страхування" редакції 2024 року.
2. Визначення обов'язків Національного банку України щодо нагляду за страховиками.
3. Вимоги до ліцензування страхової діяльності? Які санкції передбачені законом за порушення умов ліцензування страхової діяльності.
4. Забезпечення захисту прав страхувальників відповідно до чинного законодавства.
5. Діяльність філій страховиків-нерезидентів в Україні.

Питання для обговорення:

1. Чому важливе державне регулювання у сфері страхування?
2. Як новий закон покращує прозорість діяльності страховиків?
3. Які ризики виникають через недотримання ліцензійних вимог страховиками?
4. Чим відрізняється контроль за діяльністю українських страховиків та філій нерезидентів?
5. Як впливає міжнародне законодавство на регулювання страхової діяльності в Україні?
6. Чому скасування обов'язкових видів страхування є важливим кроком для страхового ринку?
7. Як впровадження інформаційної прозорості допомагає споживачам страхових послуг?

Письмові завдання

1. Проаналізуйте нововведення в ліцензуванні страхової діяльності за редакцією 2024 року.
2. Напишіть есе на тему "Роль Національного банку України у забезпеченні прозорості страхової діяльності".
3. Складіть таблицю порівняння вимог до страховиків-резидентів і нерезидентів.

4. Дослідіть умови ліцензування обов'язкових видів страхування в Україні.
5. Опишіть механізми контролю над виконанням умов договорів страхування.
6. Складіть список вимог до філій страховиків-нерезидентів згідно з новим законом.
7. Розробіть приклад стандартного ліцензійного запиту для страхової компанії.

Завдання для самостійної роботи

1. Дослідіть, як зміни в Законі 2024 року вплинули на страхові компанії.
2. Знайдіть приклади санкцій, застосованих до страховиків за порушення ліцензійних умов.
3. Підготуйте аналіз змін до обов'язкових класів страхування.
4. Вивчіть, як новий закон регулює діяльність страхових брокерів.
5. Дослідіть порядок взаємодії Національного банку України з міжнародними органами у сфері страхування.
6. Розробіть кейс, у якому філія нерезидента не відповідає вимогам закону. Проаналізуйте наслідки.
7. Підготуйте огляд ключових змін у процедурі ліцензування страховиків.

Теми рефератів та доповідей:

1. Механізми державного регулювання страхового ринку в Україні.
2. Вимоги до ліцензування страхової діяльності в Україні: сучасний підхід.
3. Роль Національного банку України в регулюванні страхової діяльності.
4. Особливості регулювання діяльності філій страховиків-нерезидентів.
5. Захист прав споживачів страхових послуг у контексті нового законодавства.
6. Інформаційна прозорість страхової діяльності: як закон 2024 року сприяє реформам".

Література до теми:

1. Про страхування. Закон України. Відомості Верховної Ради України, 2023, №№ 12-13, ст.28

2. Про Національний банк України. Закон України. Відомості Верховної Ради України, 1999, № 29, ст.238.
3. Суворов, О. М. Страховий ринок України в контексті європейської інтеграції. Центральнoукраїн. нац. техн. ун-т. - Кропивницький : ЦНТУ, 2024. 85 с.
4. Бобик, М. В. Виклики становлення правового регулювання діяльності страховиків в Україні. Аналітично-порівняльне правознавство, 2024. С.292-296.

Практичне заняття 5.

Страхові організації. Порядок створення, реорганізації і ліквідації страховика.

План заняття:

1. Визначення поняття страхових організацій, їхня роль на фінансовому ринку.
2. Основи правового регулювання діяльності страхових організацій відповідно до Закону України "Про страхування" редакції 2024 року.
3. Порядок створення страхової організації: етапи та вимоги.
4. Ліцензування страхової діяльності: умови отримання та підстави для відкликання ліцензії.
5. Реорганізація страховиків: процедури злиття, поділу, приєднання, перетворення.
6. Ліквідація страхової організації: добровільна та примусова ліквідація, порядок дій.

Питання для обговорення:

1. Які основні вимоги висуваються до створення страхової організації в Україні?
2. Як ліцензування впливає на діяльність страхових компаній?
3. У яких випадках реорганізація страховика може бути доцільною?
4. Чим відрізняються добровільна та примусова ліквідація страхової організації?
5. Які наслідки для страхувальників має ліквідація страховика?
6. Які ризики виникають під час реорганізації страхової компанії?
7. Як держава забезпечує контроль за дотриманням законодавства страховиками?

Письмові завдання

1. Складіть покроковий план створення страхової організації, враховуючи вимоги чинного законодавства.
2. Опишіть процедуру отримання ліцензії для страховика, зазначивши основні етапи.
3. Складіть порівняльну таблицю форм реорганізації страховиків (злиття, поділ, приєднання, перетворення).
4. Проаналізуйте приклад із практики, коли страхова організація була ліквідована примусово.
5. Визначте ключові відмінності між порядком реорганізації страхової організації та інших юридичних осіб.
6. Розробіть зразок документації для добровільної ліквідації страховика.
7. Напишіть короткий аналітичний огляд правового регулювання ліквідації страхових компаній у порівнянні з міжнародними стандартами.

Завдання для самостійної роботи

1. Вивчіть вимоги до створення страхової організації в Україні за редакцією Закону 2024 року.
2. Підготуйте перелік документів, необхідних для реєстрації страховика.
3. Дослідіть процедуру відкликання ліцензії в українській практиці.
4. Ознайомтесь із прикладами реорганізації страховиків у судовій практиці.
5. Підготуйте аналіз основних проблем, які виникають під час ліквідації страхової компанії.
6. Дослідіть порядок захисту прав страхувальників у разі ліквідації страховика.
7. Підготуйте огляд змін до законодавства щодо реорганізації страховиків у 2024 році.

Теми рефератів та доповідей:

1. Процедура створення страхових організацій в Україні: правові аспекти.
2. Ліцензування страхових організацій: нові вимоги Закону України 'Про страхування' редакції 2024 року.

3. Реорганізація страхових організацій: практичні виклики та юридичні нюанси.
4. Добровільна ліквідація страховика: процедура та наслідки.
5. Захист прав страхувальників у процесі ліквідації страхової організації.
6. Порівняння процедур реорганізації страховиків в Україні та країнах ЄС.
7. Контроль і нагляд за діяльністю страхових компаній у контексті останніх змін до законодавства.

Література до теми:

1. Про страхування. Закон України. Відомості Верховної Ради України, 2023, №№ 12-13, ст.28
2. Марценюк, О. В., Руда, О. Л. Діяльність страхових компаній в умовах воєнного стану та їх роль у післявоєнному відновленні України. Актуальні питання науки і практики. 2024. № 1 (67). С. 7-23.
3. Дем'янчук М.А., Гуржий К.С. Трансформація страхового ринку в умовах розвитку цифрових технологій. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 25. С. 272–278.
4. Міловська, Н. В. Правова регламентація страхових відносин у період дії воєнного стану в Україні. Вчені записки, 2024. С. 44.

Практичне заняття 6.

Договір страхування. Правова відповідальність сторін за порушення норм страхового законодавства

План заняття:

1. Визначення договору страхування, його значення та роль у правовій системі України.
2. Основні елементи договору страхування: сторони, об'єкт, умови, терміни.
3. Законодавчі вимоги до укладання договору страхування згідно з Законом України "Про страхування" редакції 2024 року.
4. Обов'язки та права сторін у договорі страхування.
5. Відповідальність сторін за порушення умов договору страхування.
6. Порівняльний аналіз: український досвід та практики ЄС у сфері страхових договорів.

Питання для обговорення:

1. Які основні обов'язкові елементи договору страхування визначає Закон України "Про страхування"?
2. Як права та обов'язки сторін у договорі страхування забезпечують баланс інтересів?
3. Які санкції можуть застосовуватись до страхувальників і страховиків за порушення умов договору?
4. Як законодавство регулює порядок вирішення спорів, що виникають із договорів страхування?
5. У чому відмінності регулювання договорів страхування в Україні та країнах ЄС?
6. Як забезпечується захист прав страхувальників у разі недобросовісної поведінки страховика?
7. Які умови договору страхування можуть бути визнані недійсними, і які наслідки це матиме?

Письмові завдання

1. Складіть типовий договір страхування з урахуванням вимог Закону України "Про страхування" 2024 року.
2. Порівняйте відповідальність сторін за порушення договору страхування в Україні та в одній із країн ЄС (на вибір).
3. Проаналізуйте приклад судової справи, пов'язаної з порушенням страхового законодавства, і запропонуйте шляхи вирішення.
4. Опишіть процедуру розірвання договору страхування за ініціативою страховика.
5. Напишіть аналітичний огляд основних змін у регулюванні страхових договорів у 2024 році.
6. Розробіть сценарій конфлікту між страхувальником і страховиком, вкажіть, як він може бути врегульований за законодавством.
7. Напишіть короткий порівняльний аналіз термінів страхових виплат у договорі страхування за практикою України та ЄС.

Завдання для самостійної роботи

1. Дослідіть перелік обов'язкових умов, які мають бути включені до договору страхування згідно з чинним законодавством.
2. Підготуйте аналіз практичних випадків визнання договору страхування недійсним в Україні.

3. Ознайомтесь із європейськими стандартами страхових договорів і порівняйте їх з українськими вимогами.
4. Дослідіть способи захисту прав страхувальників у разі відмови страховика від виплат.
5. Вивчіть механізми вирішення спорів у сфері страхування за допомогою медіації та арбітражу.
6. Знайдіть приклади застосування штрафних санкцій до страховиків за недотримання умов договору.
7. Підготуйте перелік найбільш поширених причин відмови у виплатах страховиками в Україні.

Теми рефератів та доповідей:

1. Договір страхування як правовий інструмент: структура та основні вимоги.
2. Відповідальність страховика за порушення договору: український досвід та європейська практика.
3. Проблеми реалізації прав страхувальників у страхових правовідносинах.
4. Захист прав страхувальників: законодавчі аспекти та практика судів.
5. Врегулювання страхових спорів: порівняльний аналіз підходів України та ЄС.
6. Умови недійсності договорів страхування: аналіз судових прецедентів.
7. Роль державного нагляду у забезпеченні виконання умов договорів страхування.

Література до теми:

1. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України, 2003, №№ 40-44, ст.356
2. Про страхування. Закон України. Відомості Верховної Ради України, 2023, №№ 12-13, ст.28
3. Міловська Н. В. Договірні зобов'язання зі страхування у цивільному праві України: проблеми теорії та практики: монографія. Київ: НДІ приватного права і підприємництва ім. ак. Ф. Г. Бурчака НАПрН України. 2019. 488 с.
4. Українське цивільне право. Договірне право: Академічний курс. Львів.ПАІС, 2020. 464с.

5. Медоєва, О. О. Договір страхування та особливості його застосування в умовах воєнного стану. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2019. С.179.

Змістовий модуль II. Класифікація страхування та характеристика основних видів страхування. Досвід країн ЄС.

Практичне заняття 7.

Сутність, функції та призначення перестраховування і співстрахування

План заняття:

1. Перестраховування в забезпеченні стабільності страхових компаній та управління ризиками.
2. Характеристика різних видів перестраховування, такі як пропорційне та непропорційне - суттєві відмінності у механізмі реалізації.
3. Співстрахування як розподіл відповідальності між кількома страховиками, що має свої переваги та ризики.
4. Закон України "Про страхування" у редакції 2024 року - зміни в регулювання перестраховування та співстрахування.
5. Європейський досвід перестраховування як важливий орієнтир для розвитку українського страхового ринку.
6. Перестраховування та співстрахування - сприяння інтеграції України в європейський страховий ринок, зміцнення його зв'язки з міжнародними практиками.

Питання для обговорення:

1. Визначення та основні принципи перестраховування та співстрахування.
2. Роль перестраховування в управлінні ризиками страховика.
3. Види перестраховування (пропорційне та непропорційне) та їх застосування в практиці.
4. Особливості співстрахування: права, обов'язки та розподіл відповідальності між страховиками.
5. Аналіз змін у законі України "Про страхування" в редакції 2024 року, що стосуються перестраховування та співстрахування.

6. Європейський досвід у сфері перестрахування та співстрахування: ключові аспекти.
7. Перестрахування як механізм інтеграції страхових ринків України та ЄС.
8. Вплив євроінтеграційних процесів на розвиток перестрахування в Україні.

Письмові завдання

1. Напишіть доповідь на тему: "Роль перестрахування в забезпеченні фінансової стійкості страховика".
2. Порівняйте законодавчі аспекти перестрахування в Україні (редакція 2024 року) та однієї з країн ЄС (на вибір студента).
3. Проаналізуйте переваги та недоліки співстрахування на прикладі конкретної галузі (наприклад, автострахування чи страхування життя).
4. Складіть таблицю, де зазначите основні відмінності між перестрахуванням та співстрахуванням (визначення, цілі, механізм реалізації, законодавчі особливості).

Завдання для самостійної роботи

1. Дослідження змін у законодавстві України щодо перестрахування, ухвалених у 2024 році.
2. Аналіз практичного застосування перестрахування в Україні на прикладі однієї зі страхових компаній (доступні відкриті джерела).
3. Ознайомлення з директивами ЄС у сфері перестрахування (Solvency II) та підготовка короткого звіту про їх значення для страхових компаній.
4. Підготовка до обговорення кейсу: "Страхова компанія А стикається з високими ризиками. Який тип перестрахування найбільш ефективний для вирішення проблеми?"

Теми рефератів та доповідей:

1. Механізми перестрахування в контексті глобалізації страхового ринку.
2. Перспективи розвитку перестрахування в Україні: вплив євроінтеграційних процесів.

3. Порівняльний аналіз перестрахування та співстрахування в країнах ЄС і Україні.
4. Функції перестрахування в умовах економічної нестабільності.
5. Особливості законодавчого регулювання перестрахування в Україні у 2024 році.
6. Перестрахування та співстрахування в аграрному страхуванні: міжнародний досвід та українська практика.
7. Інноваційні підходи до перестрахування в умовах цифровізації страхового ринку.

Література до теми:

1. Директива Європейського парламенту і Ради 2009/138/ЄС від 25 листопада 2009 року про започаткування та ведення діяльності у сфері страхування та перестрахування (Платоспроможність II). ОВ L 335, 17.12.2009, с. 1.
2. Гринчишин Я.М., Прокопюк А.В. Стан та перспективи розвитку страхового ринку України. Молодий вчений. 2017. №3 (43). С. 622–626.
3. Дем'янчук М.А., Гуржий К.С. Трансформація страхового ринку в умовах розвитку цифрових технологій. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 25. С. 272–278.
4. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування: навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 319 с.
5. Залетов О. Стан та перспективи удосконалення регулювання ринку перестрахування. Страхова справа. 2019. № 1. С. 16–19.

Практичне заняття 8.

Нормативно-правове регулювання добровільного та обов'язкового страхування в Україні та країнах ЄС: порівняльна характеристика

План заняття:

1. Сутність і класифікація добровільного та обов'язкового страхування: загальні положення.
2. Особливості нормативно-правового регулювання страхування в Україні: основні положення Закону України "Про страхування" у редакції 2024 року.

3. Порівняння підходів до регулювання обов'язкового страхування в Україні та країнах ЄС.
4. Добровільне страхування в контексті євроінтеграційних процесів України: перспективи гармонізації.
5. Основні положення Директиви 2009/138/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2009 року про початок і ведення діяльності у сфері страхування і перестрахування та кращих європейських практик (Solvency II) та її вплив на український ринок.
6. Роль держави у забезпеченні ефективного регулювання страхових послуг: приклади України та ЄС.
7. Аналіз змін у законодавстві України щодо страхування у контексті європейського досвіду.
8. Виклики та перспективи розвитку обов'язкового та добровільного страхування в умовах євроінтеграції.

Питання для обговорення:

1. Які основні виклики постають перед Україною у процесі гармонізації страхового законодавства з вимогами ЄС?
2. Як обов'язкове страхування сприяє соціальній захищеності населення та стабільності економіки в Україні та країнах ЄС?
3. Які позитивні зміни може принести імплементація європейських директив у сфері страхування в Україні?
4. Як зміни в законодавстві України у 2024 році впливають на діяльність страхових компаній у сфері добровільного страхування?
5. Які принципи обов'язкового страхування можна запозичити з досвіду країн ЄС для покращення української системи страхування?

Письмові завдання

1. Порівняйте правове регулювання добровільного страхування в Україні та одній із країн ЄС за вибором
2. Напишіть доповідь: "Обов'язкове страхування в Україні: проблеми та шляхи удосконалення".
3. Складіть таблицю з основними відмінностями між добровільним та обов'язковим страхуванням в Україні за новою редакцією закону.
4. Проведіть аналіз змін у Законі України "Про страхування" (редакція 2024 року) щодо обов'язкового страхування.

5. Дослідіть вплив директив ЄС на стандарти страхування в Україні та напишіть короткий звіт.
6. Напишіть рекомендації щодо адаптації українського страхового законодавства до вимог ЄС.
7. Розробіть план заходів з гармонізації українського ринку страхування з європейськими стандартами.
8. Проаналізуйте приклад конкретного виду обов'язкового страхування (наприклад, ОСЦПВ) у контексті порівняння законодавства України та країн ЄС.

Завдання для самостійної роботи

1. Дослідити директиву Solvency II та її застосування в країнах ЄС.
2. Підготувати презентацію про основні положення Закону України "Про страхування" (редакція 2024 року) у сфері добровільного страхування.
3. Провести аналіз практики обов'язкового страхування в Україні на прикладі реальних кейсів.
4. Знайти приклади добровільного страхування в країнах ЄС та порівняти з українськими аналогами.
5. Скласти перелік основних нормативно-правових актів, які регулюють обов'язкове страхування в Україні.
6. Підготувати короткий звіт про вплив євроінтеграційних процесів на ринок страхування України.
7. Розробити структуру реформи системи обов'язкового страхування в Україні на основі європейського досвіду.
8. Підготувати матеріали для обговорення: "Переваги та недоліки добровільного страхування у порівнянні з обов'язковим".

Теми рефератів та доповідей:

1. Нормативно-правове регулювання добровільного страхування в Україні: проблеми та перспективи.
2. Особливості обов'язкового страхування в Україні у контексті європейського досвіду.
3. Вплив змін у законодавстві України (редакція 2024 року) на розвиток страхового ринку.
4. Порівняльна характеристика систем обов'язкового страхування в Україні та країнах ЄС.

5. Добровільне страхування: роль у забезпеченні соціальної захищеності громадян.
6. Роль директив ЄС у формуванні стандартів обов'язкового страхування.
7. Євроінтеграційні процеси та їхній вплив на нормативно-правове регулювання страхування в Україні.
8. Перспективи адаптації українського законодавства у сфері страхування до вимог ЄС.

Література до теми:

1. Про страхування. Закон України. Відомості Верховної Ради України, 2023, №№ 12-13, ст.28
2. Директива Європейського парламенту і Ради 2009/138/ЄС від 25 листопада 2009 року про започаткування та ведення діяльності у сфері страхування та перестрахування (Платоспроможність II). ОВ L 335, 17.12.2009, с. 1.

Практичне заняття 9.

Характеристика класів страхування

План заняття:

1. Що таке класи страхування, і як вони класифікуються? Основні критерії класифікації: за об'єктом страхування, формою проведення, характером ризиків.
2. Які особливості та приклади надає майнове страхування? Розгляд страхування нерухомості, транспорту, техніки, відповідальності тощо.
3. Які ключові характеристики та види особистого страхування? Страхування життя, здоров'я, медичне страхування, пенсійне страхування.
4. Що таке страхування відповідальності, і які його основні види? Страхування професійної, цивільної, фінансової відповідальності.
5. Які інноваційні класи страхування з'явилися останніми роками? Обговорення страхування кіберризиків, кліматичних ризиків, тощо.

Питання для обговорення:

1. Що таке класи страхування, їхня класифікація та основні принципи поділу?
2. Основні зміни у законі України "Про страхування" (редакція 2024 року) щодо класифікації страхових послуг.
3. Характеристика класів обов'язкового страхування в Україні: ключові аспекти та приклади. Особливості добровільного страхування: основні класи, механізми роботи та ринкові тренди.
4. Директиви ЄС у сфері страхування (зокрема, Solvency II) та їхній вплив на класифікацію страхування.
5. Як класи страхування враховують специфіку ризиків у різних галузях економіки?
6. Порівняльний аналіз класифікації страхування в Україні та країнах ЄС. Євроінтеграція та адаптація українських класів страхування до європейських стандартів.

Письмові завдання

1. Опишіть відмінності між обов'язковим та добровільним класами страхування за новою редакцією Закону України "Про страхування".
2. Підготуйте таблицю з характеристикою основних класів страхування в Україні.
3. Порівняйте регулювання класів страхування в Україні та одній з країн ЄС за вибором студента.
4. Напишіть доповідь на тему: "Чому класифікація страхування важлива для регулювання страхового ринку?"
5. Проведіть аналіз прикладу класу страхування життя: порівняння української моделі та європейських стандартів.
6. Розробіть пропозиції щодо адаптації класифікації страхування в Україні відповідно до директив ЄС.
7. Опишіть вплив змін у 2024 році на механізм регулювання класів страхування.
8. Підготуйте аналітичну записку про розвиток одного з класів страхування (наприклад, страхування відповідальності) в Україні.

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомитися з ключовими положеннями директиви Solvency II щодо класифікації страхових продуктів.

2. Підготувати презентацію про класи страхування в Україні та їхню відповідність європейським стандартам.
3. Провести дослідження сучасних тенденцій у добровільному страхуванні в Україні.
4. Скласти перелік та коротку характеристику основних класів обов'язкового страхування в Україні.
5. Написати короткий звіт про впровадження європейських стандартів у класифікацію страхування в Україні.
6. Дослідити правове регулювання страхування майна в країнах ЄС та порівняти з українською практикою.
7. Підготувати кейс-стаді: "Як українська страхова компанія адаптує свої продукти до вимог євроінтеграції".
8. Провести аналіз одного з видів добровільного страхування (наприклад, медичне страхування) у контексті європейського досвіду.

Теми рефератів та доповідей:

1. Класи страхування в Україні: нові підходи у законодавстві 2024 року.
2. Порівняльний аналіз класифікації страхування в Україні та країнах ЄС.
3. Клас страхування життя: міжнародний досвід та українські реалії.
4. Обов'язкове страхування відповідальності: правове регулювання та перспективи розвитку.
5. Особливості добровільного страхування майна в умовах сучасного ринку.
6. Євроінтеграційні процеси та їхній вплив на класифікацію страхових послуг в Україні.
7. Роль класифікації страхування у формуванні стратегії страхової компанії.
8. Інновації у класифікації страхування: світові тренди та можливості для України.

Література до теми:

1. Про страхування. Закон України. Відомості Верховної Ради України, 2023, №№ 12-13, ст.28
2. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Закон України. Відомості Верховної Ради України, 2005, № 1, ст.1.

3. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 319 с.
4. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навч. посіб. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307с.

Практичне заняття 10.

Порівняльний аналіз страхування в Україні та країнах ЄС

План заняття:

1. Які основні види страхування є найпоширенішими в Україні та країнах ЄС, і які причини відмінностей у популярності цих видів? Розгляд страхування життя, майна, автострахування, медичного страхування тощо.
2. Як регулюється страхова діяльність у країнах ЄС у порівнянні з Україною? Аналіз нормативно-правової бази, включаючи директиви ЄС, таких як Solvency II, та українського законодавства.
3. Як впливає рівень економічного розвитку на доступність та охоплення страхування в Україні та країнах ЄС? Порівняння страхових премій на душу населення та частки страхового ринку у ВВП.
4. Які механізми захисту прав споживачів страхових послуг діють в Україні та країнах ЄС? Порівняння стандартів, гарантій та інституційних механізмів.
5. Яку роль відіграє цифровізація у розвитку страхового ринку в Україні та країнах ЄС?
6. Які ключові виклики та перспективи інтеграції страхового ринку України до європейського? Аналіз проблем, пов'язаних із стандартизацією, співпрацею з європейськими страховиками та адаптацією законодавства.

Питання для обговорення:

1. Які основні принципи та моделі страхування діють у країнах ЄС?
2. Які зміни були внесені до Закону України "Про страхування" у 2024 році у зв'язку з євроінтеграцією?
3. Як гармонізуються норми українського страхового законодавства із законодавством ЄС?

4. У чому полягають ключові відмінності у підходах до регулювання страхового ринку між Україною та ЄС?
5. Як функціонує нагляд за страховим ринком у країнах ЄС, і чи є аналогічні механізми в Україні?

Письмові завдання

1. Складіть таблицю, у якій порівняйте типи страхування (обов'язкове та добровільне) в Україні та країнах ЄС (на прикладі 2–3 держав).
2. Напишіть аналітичний звіт (2–3 сторінки) про відмінності у структурі страхового ринку України та однієї з країн ЄС (на вибір). У звіті проаналізуйте: основні види страхування, законодавчі вимоги до страховиків, рівень охоплення страхуванням населення.
3. Розробіть структуру типового договору страхування відповідно до стандартів ЄС.
4. Напишіть розгорнуту відповідь (1–2 сторінки) на питання: "Чому медичне страхування є обов'язковим у більшості країн ЄС, але не має такого поширення в Україні?". У роботі розгляньте: соціальні та економічні чинники, роль державної політики, вплив на доступність медичних послуг.

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтеся з положеннями Директив ЄС, що регулюють страхування (зокрема, Директива Solvency II).
2. Підготуйте короткий аналіз розвитку страхового ринку України за останні 5 років з акцентом на євроінтеграційні процеси.
3. Проведіть порівняння розмірів страхових премій у відсотковому відношенні до ВВП України та країн ЄС.

Теми рефератів та доповідей:

1. Гармонізація українського страхового законодавства з Директивами ЄС: сучасний стан і перспективи.
2. Моделі обов'язкового медичного страхування: порівняння України та країн ЄС.
3. Роль Solvency II у розвитку страхового ринку ЄС та можливості його впровадження в Україні.
4. Відмінності у підходах до страхування екологічних ризиків між Україною та ЄС.

5. Страхування життя та здоров'я: стандарти ЄС та реалії України.

Література до теми:

1. Пахненко О. М., Семенов А. Ю., Мілютіна М. О. Порівняльний аналіз розвитку страхового ринку України та країн ЄС // Економіка та суспільство. №22, 2020р. С.112-117.
2. Яворська О. Б. Вплив економічних криз на споживчий попит страхових послуг у контексті порівняння з країнами ЄС. Адміністративне право. Фінансове право. Інформаційне право. №4(106), 2020. С. 58-83.
3. Мельник І. В. Перспективи розвитку страхового ринку України в умовах адаптації до стандартів ЄС. Вісник економіки і транспорту. №12, 2021. С. 88-95.
4. Тимчак М. В., Мінкович В. Т. Європейський досвід державного регулювання страхового ринку та можливості його впровадження в Україні. Економіка регіонів. №1, 2022. С. 78-83
5. Базилевич В. Д. Особливості впливу європейських директив на реформування страхового ринку України. Юридична наука. №4, 2023. С. 102-107

Практичне заняття 11.

Особливості різних видів страхування в умовах війни в Україні

План заняття:

1. Як війна вплинула на попит та умови надання медичного страхування в Україні? Аналіз змін у потребах громадян, доступності медичних послуг і адаптації страховиків.
2. Які ключові виклики виникають у страхуванні майна, що перебуває в зоні бойових дій? Розгляд механізмів оцінки ризиків, визначення вартості страхових полісів та особливостей відшкодування збитків.
3. Особливості страхування військовослужбовців: які програми діють і як вони змінюються в умовах війни? Оцінка соціального захисту та страхового покриття для військових.

4. Чи можливе страхування від воєнних ризиків для бізнесу: проблеми та перспективи? Обговорення перестрахування, ролі міжнародних страхових компаній і державних гарантій.
5. Які інноваційні підходи використовують страхові компанії в умовах війни? Цифровізація, страхування через мобільні додатки, нові види продуктів для внутрішньо переміщених осіб.
6. Роль державного регулювання у підтримці страхового ринку під час війни: які нововведення було запроваджено? Аналіз змін до Закону України "Про страхування" в редакції 2024 року та нових регуляторних ініціатив.

Питання для обговорення:

1. Як війна вплинула на попит на медичне страхування в Україні?
2. Особливості автострахування в регіонах, що постраждали від бойових дій.
3. Як адаптувалися страхові компанії до умов війни (цифровізація, нові послуги)?
4. Військове страхування: хто може ним скористатися, і як воно працює?
5. Проблеми перестрахування в умовах бойових дій в Україні.
6. Державне регулювання страхового ринку під час війни: які зміни запроваджено?

Письмові завдання

1. Напишіть аналітичну записку про специфіку медичного страхування для внутрішньо переміщених осіб.
2. Складіть порівняльну таблицю про особливості страхування майна в зоні бойових дій та у відносно безпечних регіонах.
3. Проаналізуйте 5 основних ризиків для страхових компаній під час війни в Україні.
4. Розробіть рекомендації для покращення державної політики в сфері страхування життя військовослужбовців.
5. Підготуйте рецензію на статтю, присвячену темі воєнних ризиків у страхуванні.
6. Напишіть есе про роль міжнародних страхових компаній у підтримці українського ринку під час війни.

Завдання для самостійної роботи

1. Зібрати статистику щодо страхових виплат за різними видами страхування в Україні за 2022–2023 роки.
2. Дослідити умови воєнного страхування в одній із європейських країн і порівняти з Україною.
3. Підготувати презентацію про історичний розвиток страхування воєнних ризиків у світі.
4. Оцінити вплив страхування життя військових на загальну стабільність страхового ринку.
5. Провести аналіз законодавчих ініціатив, пов'язаних зі страхуванням в умовах війни.
6. Дослідити, як змінився попит на автострахування в Україні після початку війни.

Теми рефератів та доповідей:

1. Воєнне страхування: особливості й перспективи розвитку в Україні.
2. Аналіз страхування майна у зоні бойових дій: проблеми та рішення.
3. Досвід європейських країн у страхуванні воєнних ризиків і можливості адаптації в Україні.
4. Медичне страхування в умовах воєнного стану: виклики для громадян і страховиків.
5. Роль перестрахування у забезпеченні стійкості страхових компаній під час війни.
6. Цифровізація страхового ринку в Україні як відповідь на виклики війни.

Література до теми:

1. Про страхування. Закон України. Відомості Верховної Ради України, 2023, №№ 12-13, ст.28
2. Пахненко О. М., Семенов А. Ю., Мілютіна М. О. Воєнні ризики у страхуванні: адаптація українського ринку. Економіка та суспільство. №36, 2023. С. 45-51.
3. Тимчак М. В., Мінкович В. Т. Цифрові рішення у страхуванні воєнних ризиків: досвід України та світу. Фінанси України. №7, 2023. С. 90-97.
4. Яворська О. Б. Страхування життя військових: аналіз проблем і перспектив. Юридична наука. №2, 2024. С. 22-30.

5. Коваль І. В. Страхування майна в умовах війни: виклики для ринку. Вісник економічних досліджень. №8., 2023. С. 68-75.
6. Мельник І. В. Інновації у страхуванні медичних послуг в умовах війни в Україні. Економіка здоров'я. №1, 2024. С. 15-21.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Що є основним нормативно-правовим актом, який регулює страхові правовідносини в Україні?
 - а) Господарський кодекс України
 - б) Закон України "Про страхування"
 - в) Цивільний процесуальний кодекс України
2. Хто є суб'єктом страхування у страхових правовідносинах?
3. а) Страховий агент
б) Суддя

в) Страхувальник

4. Який документ підтверджує укладення договору страхування?
 - а) Розписка
 - б) Страховий поліс
 - в) Свідоцтво про реєстрацію
5. Що не може бути об'єктом страхування?
 - а) Життя та здоров'я людини
 - б) Майно, що перебуває у користуванні
 - в) Протиправні інтереси
6. Що входить до основних обов'язків страховика?
 - а) Оцінка ризиків і виплата страхового відшкодування
 - б) Прийняття судових рішень
 - в) Здійснення банківських операцій
7. У якому випадку страхувальник не отримує страхове відшкодування?
 - а) Подання заяви про страховий випадок у встановлений строк
 - б) Умисне заподіяння шкоди застрахованому об'єкту
 - в) Надання повної інформації про обставини страхового випадку
8. Що таке страхова премія?
 - а) Винагорода страхувальника за укладення договору
 - б) Сума, яку страхувальник зобов'язаний сплатити страховикові
 - в) Сума, що виплачується застрахованій особі у разі настання страхового випадку
9. Яке страхування належить до обов'язкового?
 - а) Страхування життя
 - б) Медичне страхування працівників окремих професій
 - в) Майнове страхування приватних осіб
10. Що є підставою для розірвання договору страхування?
 - а) Відсутність бажання клієнта сплачувати премії
 - б) Завершення строку дії договору або настання страхового випадку в)
Прийняття закону, який скасовує страхування
11. Хто може бути страховим посередником?
 - а) Адвокат

- б) Страховий брокер або агент
 - в) Судовий виконавець
12. Який із перелічених видів страхування є добровільним?
- а) Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів
 - б) Страхування життя
 - в) Страхування професійної відповідальності нотаріусів
13. Який з елементів є обов'язковою частиною договору страхування?
- а) Винагорода страховика за надані послуги
 - б) Страхова сума і страхова премія
 - в) Розмір штрафних санкцій за порушення договору
14. Хто є вигодонабувачем у договорі страхування?
- а) Особа, яка уклала договір страхування
 - б) Особа, на користь якої укладено договір страхування
 - в) Представник страхової компанії
15. Що є страховим ризиком?
- а) Випадок, який точно настане у майбутньому
 - б) Можлива подія, на випадок настання якої укладається договір страхування
 - в) Небезпека, яка точно не настане
16. Який термін дії договору страхування може бути встановлений?
- а) Лише рік
 - б) Будь-який термін, визначений сторонами у межах закону
 - в) До моменту виплати страхової суми
17. Який орган здійснює регулювання діяльності страхових компаній в Україні відповідно до редакції Закону "Про страхування" 2024 року?
- а) Національний банк України
 - б) Міністерство фінансів України
 - в) Державна служба статистики України
18. Що є однією з ключових новацій у врегулюванні страхових випадків у редакції Закону 2024 року?
- а) Обов'язкове впровадження онлайн-платформ для врегулювання вимог

- б) Скасування обов'язку страховика повідомляти про результати розгляду вимоги
 - в) Перехід до виключно судового вирішення спорів зі страховиками
19. Яка ключова вимога щодо розкриття інформації страховими компаніями передбачена Законом 2024 року?
- а) Щорічна публікація фінансових звітів на офіційному вебсайті страховика
 - б) Заборона публікації інформації про страхові премії
 - в) Обов'язкове надання інформації тільки на вимогу клієнтів
20. Який максимальний строк розгляду страховиком заяви про виплату страхового відшкодування встановлено редакцією 2024 року?
- а) 10 робочих днів
 - б) 30 календарних днів
 - в) 15 календарних днів
21. Що входить до складу страхових резервів, згідно з редакцією Закону 2024 року?
- а) Тільки грошові кошти
 - б) Грошові кошти, цінні папери та інші активи, дозволені законодавством
 - в) Виключно нерухоме майно страховика

**Орієнтовний перелік питань до іспиту з дисципліни
«Страхове право»**

1. Як відрізняються підходи до визначення страхування у різних нормативних актах України?
2. Як принцип добровільності співвідноситься з обов'язковими видами страхування?
3. Як ви розумієте поняття страхового права? Чим воно відрізняється від інших галузей права?

4. Чому страхування відіграє важливу роль у захисті майнових інтересів громадян?
5. Як ви вважаєте, які ризики можуть бути найважливішими для страхування в сучасній Україні?
6. Як впливають міжнародні норми на страхове право України?
7. Які основні ознаки та специфічні риси відрізняють страхові правовідносини від інших правовідносин?
8. Як функції страхових правовідносин сприяють розвитку економіки та захисту прав громадян?
9. Чому страховий інтерес є ключовим елементом у визначенні об'єктів страхування?
10. Які види об'єктів страхування найкраще відповідають сучасним потребам суспільства?
11. Як співвідносяться права та обов'язки суб'єктів страхування у правовідносинах?
12. Які виклики можуть виникати між страховиками та страхувальниками під час укладання договорів?
13. Яким чином держава може регулювати відносини між суб'єктами страхування для забезпечення справедливості та прозорості?
14. Як ви розумієте поняття страхового ризику? Які його головні ознаки?
15. У чому полягає економічна суть страхових ризиків? Чому вони є основою страхової діяльності?
16. Чим відрізняється страховий ризик від страхового випадку?
17. Які фактори впливають на ймовірність настання страхового випадку?
18. Як класифікуються страхові ризики? Чому важливо мати чітку класифікацію?
19. Які правові та фінансові наслідки має визначення події як страхового випадку?
20. Чи можна повністю уникнути страхових ризиків? Які методи мінімізації ризиків існують?
21. Чому важливе державне регулювання у сфері страхування?
22. Як новий закон покращує прозорість діяльності страховиків?
23. Які ризики виникають через недотримання ліцензійних вимог страховиками?
24. Чим відрізняється контроль за діяльністю українських страховиків та філій нерезидентів?

25. Як впливає міжнародне законодавство на регулювання страхової діяльності в Україні?
26. Чому скасування обов'язкових видів страхування є важливим кроком для страхового ринку?
27. Як впровадження інформаційної прозорості допомагає споживачам страхових послуг?
28. Які основні вимоги висуваються до створення страхової організації в Україні?
29. Як ліцензування впливає на діяльність страхових компаній?
30. У яких випадках реорганізація страховика може бути доцільною?
31. Чим відрізняються добровільна та примусова ліквідація страхової організації?
32. Які наслідки для страхувальників має ліквідація страховика?
33. Які ризики виникають під час реорганізації страхової компанії?
34. Як держава забезпечує контроль за дотриманням законодавства страховиками?
35. Які основні обов'язкові елементи договору страхування визначає Закон України "Про страхування"?
36. Як права та обов'язки сторін у договорі страхування забезпечують баланс інтересів?
37. Які санкції можуть застосовуватись до страхувальників і страховиків за порушення умов договору?
38. Як законодавство регулює порядок вирішення спорів, що виникають із договорів страхування?
39. У чому відмінності регулювання договорів страхування в Україні та країнах ЄС?
40. Як забезпечується захист прав страхувальників у разі недобросовісної поведінки страховика?
41. Які умови договору страхування можуть бути визнані недійсними, і які наслідки це матиме?
42. Що таке класи страхування, їхня класифікація та основні принципи поділу?
43. Основні зміни у законі України "Про страхування" (редакція 2024 року) щодо класифікації страхових послуг.
44. Характеристика класів обов'язкового страхування в Україні: ключові аспекти та приклади. Особливості добровільного страхування: основні класи, механізми роботи та ринкові тренди.

45. Які основні виклики постають перед Україною у процесі гармонізації страхового законодавства з вимогами ЄС?
46. Як обов'язкове страхування сприяє соціальній захищеності населення та стабільності економіки в Україні та країнах ЄС?
47. Які позитивні зміни може принести імплементація європейських директив у сфері страхування в Україні?
48. Як зміни в законодавстві України у 2024 році впливають на діяльність страхових компаній у сфері добровільного страхування?
49. Які принципи обов'язкового страхування можна запозичити з досвіду країн ЄС для покращення української системи страхування?
50. Які перспективи адаптації українського законодавства у сфері страхування до вимог ЄС?

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧА

Поточний контроль з навчальної дисципліни включає поточне, тематичне оцінювання (з тем, визначених для аудиторного обговорення і самостійного опрацювання) та модульний контроль (усього 2).

Поточний і тематичний контроль передбачає оцінювання:

- результатів аналізу навчально-методичних і довідкових матеріалів;
- участі в дискусії під час лекційних занять;
- підготовки виступу до занять із презентацією (чи без);

- підготовки індивідуальних завдань за вибором здобувачів вищої освіти;
- виконання творчих завдань на основі перегляду медіатекстів (лекцій іноземною мовою) з теми обговорення тощо.

Модульний контроль проводиться у тестовій комбінованій формі (комп'ютерне чи на паперових носіях). Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється після кожного контрольного заходу.

По завершенню семестру – залік.

Засоби оцінювання результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Страхове право» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне усне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- аналітичні звіти, доповіді, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність здобувача в дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті здобувач отримує за виконані задачі, командні проекти, зроблені доповіді, презентації, реферати, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести в системі БНАУ Moodle.

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за 4-рівневою шкалою

Показники, бал	Критерії оцінювання
«Відмінно», 5	Завдання виконано у повній мірі. Здобувач вищої освіти демонструє вміння аналізувати і оцінювати психолого-педагогічне і методичне явище, процеси, при цьому застосовує методи індукції

	та дедукції, узагальнення у ході аналізу конкретних ситуацій, вміє робити самостійні висновки, інтерпретувати й критично осмислювати, обґрунтувати свої твердження.
«Добре», 4	Завдання у цілому виконано на 75 % обсягу, проте є певні недоліки у виконанні роботи – ознаки неповноти, недостатньої аналітичності та критичності, фактичні помилки, недостатність розуміння опрацьованого матеріалу. Здобувач вищої освіти здебільшого виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, робити самостійні висновки.
«Задовільно», 3	Завдань виконано частково, не більше ніж на 60 %. Подаються розрізнені факти, називаються психолого-педагогічні та методичні явища, однак слабо виявлено при цьому здатність аналізувати й інтерпретувати опрацьований матеріал. Здобувач вищої освіти не повною мірою орієнтується у виявлених фактах, недостатньо обґрунтовує твердження та висновки.
«Незадовільно», 2	Здобувач вищої освіти не виконав 60 % завдання. Порушено факти, виявлено невміння аналізувати дидактико-методичні явища, факти, події, нездатність робити самостійні висновки та їх обґрунтувати.

Підсумковий бал з навчальної дисципліни обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих балів і переводиться у 100-бальну шкалу за формулою:

$$\text{БПК} = \frac{\text{САЗ} \times \text{max ПК}}{5} \quad \text{БПК} = \frac{\text{САЗ} \times \text{max ПК}}{5},$$

$$\text{БПК} = \frac{\text{САЗ} \times \text{max Пк}}{5}$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих здобувачем балів (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю. Відсутність на занятті без його опрацювання у формулі береться за «0».

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

**Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти
за підсумкового контролю «залік»**

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	Захист ІНДЗ	Іспит	Загальний бал
Максимальний бал	10	20	10	20 (10 x 2)	10	30	100

Перелік наочно-технічних засобів навчання

У процесі вивчення дисципліни використовується система інформаційних ресурсів: дидактичні, програмні, мережа Інтернет, бібліографічні, бібліотечні. Серед них нормативно-правова база (директиви, регламенти ЄС, рішення Європейського Суду): офіційний сайт європейського законодавства EUR-lex, офіційний сайт Європейського Союзу europa.eu, сайт Європейського агентства з навколишнього середовища eea.europa.eu, інтернет-ресурси, періодичні видання, матеріали наукових конференцій.

Засоби унаочнення та взаємодії:

1. Мультимедійні презентації у програмах Microsoft Office Power Point, Canva.
2. Відеоматеріали з каналу Youtube та публічні відеолекції іноземною мовою в записі.
3. Роздавальні матеріали – табличні й схематичні основи, інфографіка тощо.
4. Засоби зворотного зв'язку – інтерактивна дошка Padlet, сайт для інтерактивних презентацій і голосування Mentimeter.
5. В умовах дистанційного навчання – застосунки платформи для відеоконференцій Zoom, Google Meet, освітня платформа BNAU MOODLE, Google Classroom.

Необхідне матеріально-технічне забезпечення:

- аудиторного навчання: дошка аудиторна, мебльоване навчальне приміщення, комп'ютерне обладнання (ПК/ноутбук + мультимедійний проектор), Wi-Fi.

- дистанційного: мережа Інтернет, електронні пристрої, у т.ч. персональні.

**Словник термінів англійською мовою з перекладом
з навчальної дисципліни “Страхове право”**

1. Insurance law – страхове право
2. Policyholder – страхувальник
3. Insured person – застрахована особа
4. Insurance premium – страхова премія
5. Insurance claim – страхова вимога
6. Reinsurance – перестраховування
7. Insurer – страховик
8. Beneficiary – вигодонабувач
9. Insurance contract – договір страхування
10. Actuary – актуарій

11. Risk assessment – оцінка ризиків
12. Liability insurance – страхування відповідальності
13. Solvency margin – маржа платоспроможності
14. Insurance market regulation – регулювання страхового ринку
15. Mandatory insurance – обов’язкове страхування
16. Voluntary insurance – добровільне страхування
17. Insurance fraud – страхове шахрайство
18. Insurance coverage – страхове покриття
19. European Union Insurance Directives – директиви Європейського Союзу з питань страхування
20. Insurance supervision – нагляд за страховою діяльністю
21. Underwriting – андеррайтинг
22. Insurance policy – страховий поліс
23. Third-party liability insurance – страхування відповідальності перед третіми особами
24. Indemnity – відшкодування збитків
25. Insurance payout – страхова виплата
26. Risk pool – страховий пул
27. Insurance broker – страховий брокер
28. Agent commission – комісія страхового агента
29. Loss ratio – коефіцієнт збитковості
30. Insurance terms and conditions – умови страхування
31. Exclusions – винятки з покриття
32. War risk insurance – страхування військових ризиків
33. Property insurance – страхування майна
34. Health insurance – медичне страхування
35. Premium calculation – розрахунок премії
36. Double insurance – подвійне страхування
37. Subrogation – суброгація
38. Insurance reserve – страхові резерви
39. Compliance – відповідність законодавству
40. Consumer protection – захист прав споживачів

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України, 2003, №№ 40-44, ст.356
2. Про страхування. Закон України. Відомості Верховної Ради України, 2023, №№ 12-13, ст.28
3. Українське цивільне право. Договірне право: Академічний курс. Львів.ПАІС, 2020. 464с.
Гринчишин Я.М., Прокопюк А.В. Стан та перспективи розвитку страхового ринку України. Молодий вчений. 2017. №3 (43). С. 622–626.

4. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування: навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 319 с.
5. Залєтов О. Стан та перспективи удосконалення регулювання ринку перестрахування. Страхова справа. 2019. № 1. С. 16–19.
6. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навч. посіб. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307с.
7. Клапків Ю. М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку : монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 568 с.
8. Суворов, О. М. Страховий ринок України в контексті європейської інтеграції. Центральнoукраїн. нац. техн. ун-т. - Кропивницький : ЦНТУ, 2024. 85 с.
9. Бобик, М. В. Виклики становлення правового регулювання діяльності страховиків в Україні. Аналітично-порівняльне правознавство, 2024. С.292-296.
10. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування: навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 319 с.

Допоміжна література:

1. Директива Європейського парламенту і Ради 2009/138/ЄС від 25 листопада 2009 року про започаткування та ведення діяльності у сфері страхування та перестрахування (Платоспроможність II). ОВ L 335, 17.12.2009, с. 1.
2. Гринчишин Я.М., Прокопюк А.В. Стан та перспективи розвитку страхового ринку України. Молодий вчений. 2017. №3 (43). С. 622–626.
3. Дем'янчук М.А., Гуржий К.С. Трансформація страхового ринку в умовах розвитку цифрових технологій. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 25. С. 272–278.
4. Залєтов О. Стан та перспективи удосконалення регулювання ринку перестрахування. Страхова справа. 2019. № 1. С. 16–19.
5. Міловська Н. В. Договірні зобов'язання зі страхування у цивільному праві України: проблеми теорії та практики: монографія. Київ: НДІ приватного права і підприємництва ім. ак. Ф. Г. Бурчака НАПрН України. 2019. 488 с.

6. Тимчак М. В., Мінкович В. Т. Цифрові рішення у страхуванні воєнних ризиків: досвід України та світу. *Фінанси України*. №7, 2023. С. 90-97.
7. Яворська О. Б. Страхування життя військових: аналіз проблем і перспектив. *Юридична наука*. №2, 2024. С. 22-30.
8. Яворська О. Б. Вплив економічних криз на споживчий попит страхових послуг у контексті порівняння з країнами ЄС. *Адміністративне право. Фінансове право. Інформаційне право*. №4(106), 2020. С. 58-83.
9. Мельник І. В. Перспективи розвитку страхового ринку України в умовах адаптації до стандартів ЄС. *Вісник економіки і транспорту*. №12, 2021. С. 88-95.
10. Тимчак М. В., Мінкович В. Т. Європейський досвід державного регулювання страхового ринку та можливості його впровадження в Україні. *Економіка регіонів*. №1, 2022. С. 78-83

Тимощук О.Г. Методичні вказівки для виконання аудиторної та самостійної роботи з дисципліни «Страхове право» здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» / уклад. О.Г. Тимощук. Біла Церква: БНАУ, 2024. 48 с.

Тимощук Олеся Григорівна

Редактор О.О. Грушко
Комп'ютерний набір:
Комп'ютерна верстка:

Здано до складання
Підписано до друку
Формат 60×84 Ум. друк. арк. Тираж .
Зам. Ціна

Сектор оперативної поліграфії РВІКВ БНАУ
09117, м. Біла Церква, Соборна площа, 8/1; тел. 3-11-01